

VÁRAKOZÓK JELENTÉSE ELEMZÉS

2017. 08. 01. ÁLLAPOT SZERINT

Várakozások jellemzői

1. táblázat – Várakozók ellátási forma/típus/altípus szerinti megoszlása 2017. augusztus 1-én

Színkód 1: narancs = szakosított ellátások, zöld = alapellátások

Színkód 2: világoskék = nagyszámú várakozó összes várakozóban (cc. >= 500), lila = nagyszámú várakozó 100 férőhelyre számítva (cc. >= 30)

Ellátási forma és típus	ellátás altípus	várakozók száma (fő)	megoszlás összes várakozóban (%)	100 ellátottra jutó várakozók száma (fő)
Ápolást, gondozást nyújtó intézményi ellátás	Fogyatékos személyek otthona	1630	4,4%	12,4
	Hajléktalanok otthona	180	0,5%	40,4
	Idősek otthona	25 339	67,6%	46,8
	Pszichiátriai betegek otthona	2788	7,4%	33,8
	Szenvedélybetegek otthona	375	1,0%	27,7
Átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátás	Fogyatékos személyek gondozóháza	67	0,2%	22,3
	Hajléktalan személyek átmeneti szállása	707	1,9%	12,7
	Időskorúak gondozóháza	2506	6,7%	79,3
	Pszichiátriai betegek átmeneti otthona	69	0,2%	68,3
	Szenvedélybetegek átmeneti otthona	22	0,1%	16,1
Lakóotthoni ellátás	Fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthona	243	0,6%	20,0
	Fogyatékos személyek rehabilitációs célú lakóotthona	24	0,1%	6,3
	Pszichiátriai betegek rehabilitációs célú lakóotthona	8	0,02%	3,8
	Szenvedélybetegek rehabilitációs célú lakóotthona	1	0,003%	1,1
Rehabilitációs intézményi ellátás	Fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye	92	0,2%	11,5
	Hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye	54	0,1%	22,0
	Pszichiátriai betegek rehabilitációs intézménye	23	0,1%	18,0
	Szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye	56	0,1%	10,1
Támogatott lakhatás	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére	383	1,0%	38,4
	Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére	111	0,3%	28,1
	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	10	0,03%	4,3
Házi segítségnyújtás	Házi segítségnyújtás	714	1,9%	0,6
Jelzőrendszeres házi segítségny.	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	692	1,8%	2,4

Közösségi ellátások	Pszichiátriai betegek részére nyújtott közösségi alapellátás	50	0,1%	1,1
	Szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás	109	0,3%	2,5
Nappali ellátás	Fogyatékos személyek nappali ellátása	235	0,6%	2,9
	Időskorúak nappali ellátása	138	0,4%	0,3
	Pszichiátriai betegek nappali ellátása	20	0,1%	0,6
	Szenvedélybetegek nappali ellátása	67	0,2%	1,9
Szociális étk.	Szociális étkeztetés	193	0,5%	0,1
Támogató szolg.	Támogató szolgáltatás	417	1,1%	3,5
Fejlesztő foglalkoztatás	Fejlesztő foglalkoztatás	141	0,4%	1,3
Összesen			100,0%	

Minimális változásról ad számot az augusztusi adatsorunk az előző hónaphoz képest, akár a várakozói számokat, akár a 100 fő ellátottra vonatkozó értékeket vesszük alapul. A tendenciák azonosak a korábbi hónapokban látottakkal, a várakozó számokat tekintve a szakosított szociális ellátások kimagaslanak, azon belül pedig a dominánsan az idősellátás jegyzi a legmagasabb várakozói számokat, ahogy 100 ellátottra vetített értékek alapján is az idősellátás emelkedik ki. Mindezt azonban nagyban befolyásolják a jelentések jellemzői.

Jelentések jellemzői

2. táblázat – Taj-azonosítóval és Taj nélkül regisztrált várakozók számának alakulása 2017. március – 2017. augusztus

Várakozót jelentők	2017. márc. db	2017. ápr. db	2017. máj. db	2017. jún. db	2017. júl. db	2017. aug. db
Taj-azonosítóval (összes igénylés)	34 773	36 818	35 555	32 355	36 126	35 673
Taj-azonosító nélkül (össz. ig.)	934	716	696	721	1060	1015
Összes várakozó ¹ (Taj ismétlődésekkel – össz. ig.)	35 707	37 534	36 251	33 076	37 178	36 688
Tényleges várakozók (fő) (Taj ismétlődések nélkül) ²	28 556	28 727	28 051	26 609	29 590	28 440

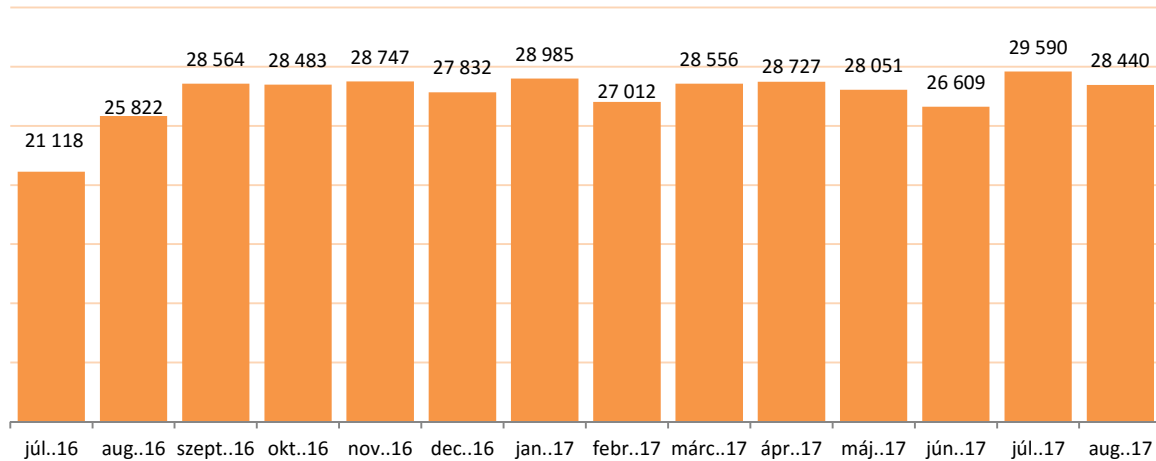
Az előző hónaphoz képest minimális csökkenést láthatunk az összesített várakozói számokban. A júniusi, szokásosnál alacsonyabb, és a júliusi, az eddigi hónapokban mérttől magasabb várakozó szá-

¹ Összes várakozó alatt mindazokat értjük, akik Taj-azonosítóval vagy Taj nélkül lettek regisztrálva a jelentési rendszerben adott időpontban. Ebben az esetben figyelembe vesszük, hogy egy várakozó több helyre adott be igényt, ennek megfelelően több helyre számoljuk be, lévén több helyen jelentkezik, mint várakozó.

² Tényleges várakozók – Taj-azonosítóval vagy e nélkül rögzített várakozók, de személyenként csak egyszer számolva, figyelmen kívül hagyva, hogy az illető hány helyre adott be igényt. A Taj-azonosítóval nem rendelkezők esetén a többszörös igényléseket nem tudjuk figyelembe venni, mivel egyedi azonosító híján ezt nem ismerjük.

mok után augusztusban a közel 28,5 ezer fő hozzávetőleg megfelel a jelentési rendszerben hónapról hónapra megjelenő átlagos értéknek (a 2016 szeptembere óta jegyzett várakozói számok átlaga 28 300 fő).

1. ábra – Tényleges várakozók számának alakulása (2016. július – 2017. augusztus – fő)

Az első jelentési hónapok (felfutási időszak) után jól láthatóan 2016 szeptemberére alakult ki az a kb. 28 ezer fő körüli létszám, amely kisebb-nagyobb eltérésekkel állandónak tekinthető (közép-) értéket képvisel. Ugyanakkor azt sem felejtjük el, hogy a tényleges várakozók száma ettől biztosan eltér, lévén a szolgáltatók egy része nem jelent. És bár az ismert értékek alapján relatíve jó becslés tehető a tényleges számokra vonatkozóan, pontos várakozói számokat nem állapíthatunk meg két oknál fogva.

1. A nem jelentők között nem tudhatjuk biztosan, hogy mennyiben vonatkoztathatóak rájuk a jelentőknél megismert várakozói számok.³
2. Mivel jogszabály nem definiálja pontosan, kiket kell várakozóknak tekinteni,⁴ a szolgáltatók eltérő módszerek alapján tehetnek jelentést, eltérő kategóriákban tarthatják nyilván a várakozókat. Így csak annyi bizonyos, hogy milyen tendenciák jelennek meg az ágazat különböző szolgáltatásaiban, és azok hozzávetőleges súlya mennyit nyom a latba.

³ Egyéb kutatásokból tudjuk, hogy a válaszolók és nem válaszolók könnyen képviselhetnek két alapjában meghatározó attitűdöt, ami a hozzájuk tartozó értékekben is megmutatkozhat, a különbségek pedig kvázi csoportjellemzőkkel is bírhatnak. Esetünkben például könnyen lehet, hogy a nem válaszolók között a döntő többségnél nincsenek várakozók, ezért nem is tartják kötelességüknek, hogy jelentést tegyenek – mondván, nincs mit jelenteni. Ezek miatt nem mindig lehet jó becslést tenni a nem válaszolók értékeire a válaszolók ismert számai alapján.

⁴ Pl. Ahol nincs előgondozás, ott kiket lehet pontosan várakozóként definiálni közös módszertan szerint. Mennyiben számítson várakozónak, aki ugyan tegnapról került a várakozói listára, de tudjuk, hogy két hét múlva megkapja a szolgáltatást. Stb. Az ilyen és hasonló kérdéseket a szolgáltatók egymástól eltérően kezelhetik, ezáltal egymástól eltérő módszerekkel sorolhatnak be egyéneket saját listáikon, ezáltal más értelmezések mellett tehetnek jelentést.

3. táblázat – Jelentések összesített jellemzői (2017. március – 2017. augusztus)

Jelentések típusai szolgáltatók szerint	2017. márc. db.	2017. ápr. db.	2017. máj. db.	2017. jún. db.	2017. júl. db.	2017. aug. db.
Taj-t vagy e nélkül jelentett	1428	1616	1626	1298	1472	1441
nincs várákozót jelentett	4125	4381	4233	3778	4326	4268
nem jelentett	2156	2137	2046	2839	2120	2203
összes szolgáltató⁵	7709	7871	7925	7915	7918	7912
jelentő szolgáltatók	5553	5997	5859	5076	5798	5709
jelentők aránya	72,0%	76,2%	73,9%	64,1%	73,2%	72,2%

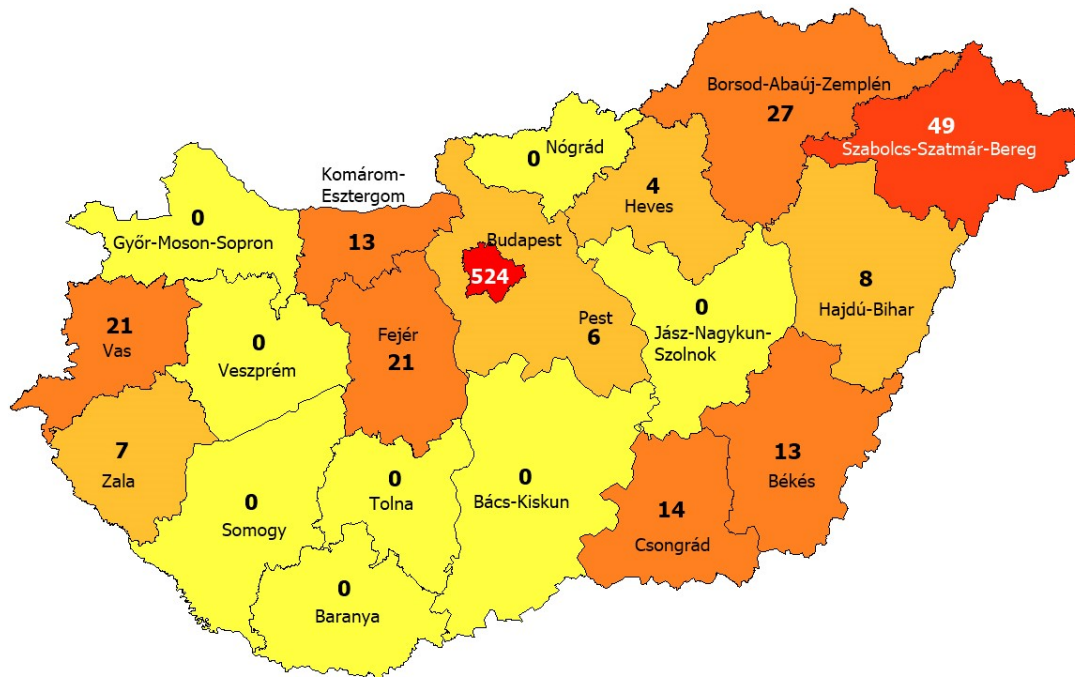
Amint korábban utaltunk rá, a szolgáltatók jelentős része továbbra is elhagyja a várákozók számának jelentését. Korábbi hónapok kimutatásaiban azt is megvizsgáltuk, milyen jellemzőkkel írható le a jelentést nem tevő csoport. Ezekből tudjuk, hogy a nem jelentők többsége önkormányzati fenntartásban lévő szociális alapszolgáltatás, és lényegi jellemzője ennek a klaszternek az állandóság. Az augusztusban nem jelentők többsége a korábbi hónapokban sem tett jelentést. Júliusban a 2120 nem jelentő közül 1575 megegyezik az augusztusban sem jelentőkkel, a júniusi 2839 nem jelentőből 1762, a májusi 2046-ból 1554 szolgáltató ugyanabból a nem jelentő csoportból került ki. És bár van némi mozgás hónapról hónapra a nem jelentők között (júniustól augusztusig mindössze kb. 200 olyan intézmény szerepel a listákban, amelyik csak időnként nem jelent, a többség a jelentést rendszeresen nem tevők közé tartozik), a nem jelentők csoportjában az állandó tagok száma nagyobb, mint az időnként nem jelentőké.

⁵ A szociális szakosított és alapellátásban szolgáltatást nyújtók, kivéve falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, népkonyha, szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátása, utcai szociális munka. Lásd 1993. évi III. törvény 20. § (5) pontja.

Hajléktalan személyek átmeneti szállása szolgáltatásban megjelenő várakozói értékek közötti területi különbségek

Elemzésünk második részében, az augusztusi adatbázis alapján, azt vizsgáltuk meg, milyen megyék szerinti összefüggés mutatható ki a hajléktalan személyek átmeneti szállására beadott várakozói igények között.

1. térkép – Hajléktalan személyek átmeneti szállása szolgáltatásra várakozók megyei megoszlása (fő)

Az első és legszembetűnőbb, hogy nagy eltérések vannak megyénként az ellátásra várakozók között. Miközben nyolc megyében egyáltalán nem jelentettek ebbe a típusú ellátásba várakozót, a megyék többségében regisztráltak ellátásra várókat. Előfeltételezéseinknek megfelelően Budapest kiemelkedik a várakozók számát illetően. Az összes augusztusban ellátásra várakozó (707 fő) 74,1%-a budapesti intézménybe szeretne bekerülni. Ha az összes hajléktalan átmeneti ellátásban lévő férőhelyet vesszük alapul, a budapesti férőhelyek száma (3149 db) 56,7%-a az összes férőhelynek (összes férőhely 5549 db). Még sem mondhatjuk, hogy a várakozói igények fajlagosan itt a legmagasabbak, mivel Budapest látszólag dominánsabb várakozói igényeit torzítják a hiányzó adatok (hiszen azokkal a megyékkel nem számoltunk, amelyekben nem jelennek meg várakozók).

Fajlagosan vizsgálva az értékeket az előbbitől pontosabban láthatjuk, hol jelentkeznek legsürgősebben a bekerülési igények (lásd 4. táblázat).

4. táblázat – Várakozók megoszlása megyénként, 100 ellátottra számolt igények nagysága szerint besorolva

Megye	várakozók (fő)	férőhelyek (fő)	100 ellátottra jutó várakozók száma (fő)
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	49	111	44,1
Vas megye	21	111	18,9
Komárom-Esztergom megye	13	75	17,3
Budapest	524	3149	16,6
Heves megye	4	25	16,0
Csongrád megye	14	103	13,6
Békés megye	13	110	11,8
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	27	267	10,1
Zala megye	7	75	9,3
Hajdú-Bihar megye	8	94	8,5
Pest megye	6	104	5,8
Fejér megye	21	376	5,6
Összesen	707	4600	15,4

Ha az adott megyére jellemző férőhelyek szerint arányosítjuk a várakozók számát, Budapest, a kimagasló várakozói létszámadat mellett is csupán negyedik a listán a maga 16,6-os értékével. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében ugyanis 44,1, Vas megyében 18,9, Komárom-Esztergomban pedig 17,3 fő várakozó jut 100 ellátotti férőhelyre. Azaz hiába Budapesten a legmagasabb a várakozók száma, a kisebb, vidéki ellátásokban létszámarányosan időnként nagyobb az igény a szolgáltatásba bekerülésre, mint Budapesten.

Összefoglalás

1. A kettővel ezelőtti hónap visszaesése után, majd az előző hónapban regisztrált kiemelkedést követően a várakozók száma visszatért az eddig mért értékek átlagának közelébe.
2. A várakozói számok ellátások közötti megoszlásai is a korábbiakban megszokottak szerint alakultak.
3. Miközben a jelentők aránya alig változik, láthattuk, hogy a nem jelentők csoportjának egyik fontos ismérve az állandóság, vagyis dominánsan ugyanazok a szolgáltatások hagyják el a jelentéstételt hónapról hónapra, az időnként nem jelentők száma lényegesen alacsonyabb.
4. A hajléktalan személyek átmeneti szállása szolgáltatásban, bár a budapesti várakozói számok kiemelkednek (ekképpen az igény is bizonyos értelemben), ha meglévő férőhelyekre vetítjük a várakozói számokat, kiderül, hogy három megyében is magasabb fajlagos értékeket mérhetünk, mint Budapesten. Vagyis – ebben az értelemben – egyes megyékben nagyobb igény mutatkozik a szolgáltatásra, mint a fővárosban.

Kérdés, probléma esetén várjuk észrevételeit a kutatas@szgyf.gov.hu címen.